

TEŽIŠČA, TEMATSKI SKLOPI OZ. TEME CRP 2015

Predlagatelj tem: **Ministrstvo za zdravje**

Sofinancer: **Javna agencija za raziskovalno dejavnost Republike Slovenije**

Težišče 1: Povezovanje ukrepov za preprečevanje bolezni

Cilj: Povečevanje učinkovitosti ukrepov na področju varovanja in krepitev zdravja

1.1 Tematski sklop: Podpora in oblikovanje ter izvajanje sektorskih in medsektorskih politik s področja krepitev zdravja

1.1.1 Naslov teme: Priprava orodja - ustrezno dodatno označevanje - za boljše razumevanje prehranskih informacij o živilih

Cilji:

- potrošnikom omogočiti lažjo izbiro zdravju koristnih živil,
- osveščanje potrošnikov s primernim označevanjem živil ter posredno vplivati na izboljšanje ponudbe zdravju koristnih izbir.

Podrobnejša obrazložitev:

Raziskave kažejo, da sestavo živila vsaj občasno preverja približno polovica odraslih prebivalcev, ki ocenjuje, da je to zahtevno in zamudno opravilo. Izboljšanje prepoznavnosti živil s katerimi lahko enostavno načrtujemo zdravo prehrano je torej eden od specifičnih ciljev Resolucije o Nacionalnem programu o prehrani in telesni dejavnosti za zdravje 2015-2025. Z boljšo prepoznavnostjo zdravju koristne ponudbe bi potrošniku olajšali odločitev za zdravo izbiro.

Okvirno trajanje projekta: 24 mesecev

Okvirni obseg sredstev: 40.000,00 EUR
(50% predlagatelj, 50% ARRS)

Za dodatna pojasnila v zvezi s temo je kontaktna oseba:

dr. Agata Zupančič, tel.: 01/400-60-82; e-mail: Agata.Zupancic@gov.si

1.1.2 Naslov teme: Analiza uvedbe licenčnin za prodajo zdravju škodljivih izdelkov (alkohol,tobak)

Cilji:

- povečanje učinkovitosti ukrepov zmanjševanja škode povezane z alkoholom in tobakom,
- razvoj ukrepov za omejevanje dostopnosti alkohola in tobaka, z namenom boljšega izvajanja zakonodaje in lažjega kontroliranja dostopnosti alkohola in tobaka,
- priprava študije izvedljivosti uvedbe licenčnin za prodajo tobaka in alkohola v Sloveniji (raziskava javnega mnenja, mnenja ključnih deležnikov, priprava komunikacijskega načrta uvedbe licenc),

- analiza pravnih vidikov uvedbe licenčnin za prodajo tobaka in alkohola ter predlogi za njihovo implementacijo v nacionalno zakonodajo.

Podrobnejša obrazložitev:

Raziskave kažejo, da je dostopnost alkohola neposredno povezana z obsegom porabe. Že majhne omejitve dostopnosti lahko prispevajo k izboljšanju zdravja, zmanjšanju nasilja in škode za druge. Za zmanjševanje škode povezane z alkoholom Svetovna zdravstvena organizacija državam priporoča sprejetje dokazano učinkovitih ukrepov, med katerimi so ukrepi za omejevanje dostopnosti alkohola na primer uvedba licenc za prodajo alkohola.

Licence državi omogočajo, da lahko bolje načrtuje gostoto prodajnih mest in bolj uveljavlja izvajanje zakonodaje.

Pričakovani rezultati analize so podlage za uvedbo licenc na področju alkohola in tobaka v Sloveniji.

Okvirno trajanje projekta: 12 ali 18 mesecev

Okvirni obseg sredstev: 40.000,00 EUR
(50% predlagatelj, 50% ARRS)

Za dodatna pojasnila v zvezi s temo je kontaktna oseba:

dr. Agata Zupančič, tel.: 01/400-60-82; e-mail: Agata.Zupancic@gov.si

1.1.3 Naslov teme: Analiza spolnega vedenja Slovencev

Cilji:

- podpora oblikovanju in izvajanju nacionalne strategije preprečevanja in obvladovanja okužbe s HIV,
- epidemiološko spremljanje okužbe z spolno prenosljivimi boleznimi,
- sledenje spreminjanja bremena okužbe in analiza učinkovitosti ukrepov preprečevanja in obvladovanja okužbe,
- priprava strokovnih podlag za opredelitev ukrepov zgodnjega prepoznavanja okužb in njihovega preprečevanja,
- oblikovanje ukrepov za spodbujanje varnejšega spolnega vedenja.

Podrobnejša obrazložitev:

Za poučeno oblikovanje in sledenje učinka javnozdravstvene politike promocije spolnega in reproduktivnega zdravja, vključno s preprečevanjem in obvladovanjem spolno prenosljivih okužb (SPO) in okužbe s HIV je nujno poznati spolno vedenje prebivalstva in epidemiologijo SPO ter okužbe s HIV. Podatki epidemiološkega spremljanja na osnovi zakonsko obvezne prijave močno podcenjujejo pojavnost SPO.

Ker se stališča, spolno vedenje in pogostost SPO v času spreminjajo, je za poučeno oblikovanje in sledenje učinka javnozdravstvene politike promocije spolnega in reproduktivnega zdravja, vključno s preprečevanjem in obvladovanjem SPO in okužbe s HIV po 15 letih nujno pridobiti nove podatke.

Okvirno trajanje projekta: 36 mesecev

Okvirni obseg sredstev: 70.000,00
(50% predlagatelj, 50% ARRS)

Za dodatna pojasnila v zvezi s temo je kontaktna oseba:

dr. Agata Zupančič, tel.: 01/400-60-82; e-mail: Agata.Zupancic@gov.si

1.1.4 Naslov teme: Razvoj nevladnih organizacij na področju zdravja

Cilji:

- analiza civilnodružbenega sektorja na področju zdravja,
- pregled ter ocena stanja in potreb (strukture, števila, vrste dejavnosti, števila zaposlenih) in identifikacija ovir za razvoj nevladnih organizacij, ki delujejo na področju zdravja,
- identifikacija pogojev in priporočil za ustvarjanje podpornega okolja za delovanje nevladnih organizacij na področju zdravja ter model spremljanja in vrednotenja njihovega delovanja,
- podlaga za pripravo strateških usmeritev ministrstva za zdravje oz. zdravstva za sodelovanje z nevladnimi organizacijami (načini sofinanciranja, povezovanja, spodbude za razvoj kadrov).

Podrobnejša obrazložitev:

V Sloveniji je potrebno okrepiti nevladni sektor vključno z nevladnimi organizacijami, ki delujejo na področju zdravja. Profesionalizacija civilnodružbenih organizacij je nujen pogoj za razvoj nevladnih organizacij, ki delujejo na področju zdravja. Njihova dejavnost in prizadevanja so nepovezana in zato tudi manj učinkovita, zato je potrebno oblikovati smernice za delo na posameznih področjih delovanja nevladnih organizacij.

Pričakovani rezultati analize so podlage za pripravo strateških usmeritev Ministrstva za zdravje oziroma zdravstva za sodelovanje z nevladnimi organizacijami.

Okvirno trajanje projekta: 18 ali 24 mesecev

Okvirni obseg sredstev: 40.000,00 EUR

(50% predlagatelj, 50% ARRS)

Za dodatna pojasnila v zvezi s temo je kontaktna oseba:

dr. Agata Zupančič, tel.: 01/400-60-82; e-mail: Agata.Zupancic@gov.si

Težišče 2: Zdravstveno varstvo - zmanjševanje neenakosti v zdravju

Cilj: Povečanje dostopnosti zdravstvenega varstva za skupine uporabnikov

2.1 Tematski sklop: Razvoj in optimizacija služb na področju duševnega zdravja in redkih bolezni

2.1.1 Naslov teme: Razvoj modela mreže služb za duševno zdravje otrok in mladostnikov

Cilji:

- dostopna, učinkovita in kvalitetna mreža služb za duševno zdravje otrok in mladostnikov (Razvojne ambulante, Centri za duševno zdravje) je ključnega pomena za zagotavljanje optimalnih pogojev za razvoj otrok in mladostnikov,
- posodobitev, razvoj in nadgradnja koncepta mreže služb za duševno zdravje otrok in mladostnikov,
- priprava standardov in normativov za delo mreže služb ter priprava kazalnikov za ocenjevanje njene učinkovitosti,
- oblikovanje predlogov za medsektorsko mrežo služb za celostno obravnavo duševnega zdravja otrok in mladostnikov.

Podrobnejša obrazložitev:

Glede na razmere v družbi je čedalje večja potreba po pristopih, usmerjenih k ranljivejšim skupinam otrok in mladostnikov. Kažejo se velike razlike med posameznimi regijami, premalo povezana mreža izvajalcev programov in storitev za duševno zdravje. Posledica tega je pomanjkanje ustrezne psihološke in pedopsihiatrične diagnostike in obravnave, še zlasti v nekaterih regijah ter dolge čakalne dobe.

Okvirno trajanje projekta: 24 mesecev

Okvirni obseg sredstev: 25.000,00 EUR

(50% predlagatelj, 50% ARRS)

Za dodatna pojasnila v zvezi s temo je kontaktna oseba:

dr. Agata Zupančič, tel.: 01/400-60-82; e-mail: Agata.Zupancic@gov.si

2.1.2 Naslov teme: Razvoj modela storitev za duševno zdravje v skupnosti

Cilji:

- zmanjšanje neenakosti v zdravju med posameznimi regijami in razvoj dostopne, učinkovite in kvalitetne mreže izvajalcev za varstvo duševnega zdravja v lokalnem okolju, vključno s kriznimi intervencijami,
- posodobitev in nadgradnja obstoječih oblik varstva duševnega zdravja v lokalnem okolju (nadzorovana obravnava, obravnava v skupnosti, skupnostna psihiatrija na primarni in sekundarni zdravstveni ravni),
- priprava standardov in normativov za delo mreže služb ter priprava kazalnikov za ocenjevanje njene učinkovitosti,
- oblikovanje predlogov za medsektorsko mrežo služb za celostno obravnavo duševnega zdravja, vključno s kriznimi timi.

Podrobnejša obrazložitev:

Sodobni trendi obravnave duševnih motenj in krepitve duševnega zdravja zahtevajo, da se storitve oblikujejo multidisciplinarno, v središču načrtovanja je oseba, ki storitve potrebuje, pri načrtovanju pa se upoštevajo potrebe in želje osebe, ki storitve potrebuje, njihovi bližnji, nevladne organizacije in drugi, ki lahko prispevajo k učinkovitosti storitev. V Sloveniji je opazna težava sodelovanja različnih deležnikov, zato so se v praksi oblikovali štirje modeli izvajanja storitev za duševno zdravje v lokalnem okolju (skupnostna psihiatrija na primarni in sekundarni ravni, nadzorovana obravnava in obravnava v skupnosti). Potrebno je na podlagi analize učinkovitosti (tudi stroškovne) oblikovati skupni model, tako da se bodo navedene oblike izvajanja storitev za duševno zdravje v domačem okolju dopolnjevale. Zmanjšanje neenakosti med posameznimi regijami bi razvili postopoma, z upoštevanjem regijskih in lokalnih značilnosti, zlasti z upoštevanjem dobre prakse, kjer ta obstaja.

Okvirno trajanje projekta: 24 mesecev

Okvirni obseg sredstev: 25.000,00 EUR

(50% predlagatelj, 50% ARRS)

Za dodatna pojasnila v zvezi s temo je kontaktna oseba:

dr. Agata Zupančič, tel.: 01/400-60-82; e-mail: Agata.Zupancic@gov.si

2.1.3 Naslov teme: Analiza in razvoj področja redkih bolezni v Sloveniji

Cilji:

- podpora izvajanju Načrta dela na področju redkih bolezni v RS,
- epidemiološko spremljanje redkih bolezni, vključno z pridobivanjem podatka o številu bolnikov z redko boleznijo in razvojem sistema nacionalnega registra za redke bolezni,
- priprava strokovnih podlag za razširitev programa presejanja novorojenčkov za redke bolezni,
- oblikovati kazalnike kakovosti oskrbe bolnikov z redkimi boleznimi,
- oblikovanje mehanizmov celostnega pristopa k obravnavi redkih bolezni,
- analiza edukacijskih potreb in razvoj ustreznih sodobnih edukacijskih modulov na področju RB za strokovnjake in laično javnost.

Podrobnejša obrazložitev:

Za poučeno oblikovanje in sledenja učinka zdravstvenih politik primarnega preprečevanja redkih bolezni ter zdravstvene oskrbe bolnikov z redkimi boleznimi na sekundarnem in terciarnem nivoju, je nujno poznati epidemiološke podatke o bolnikih z redkimi boleznimi, vključno s podatki o zdravljenju in uporabi zdravil sirot. Številke o dejanskem številu teh bolnikov so nezanesljive in le okvirne.

Ker je področje redkih bolezni novo in gre tudi na evropske nivoju za mlajšo entiteto, je za poučeno oblikovanje in sledenje učinka javnozdravstvene politike primarnega preprečevanja redkih bolezni ter zdravstvene oskrbe bolnikov z redkimi boleznimi na sekundarnem in terciarnem nivoju, nujno pridobiti osnovne, prve podatke.

Okvirno trajanje projekta: 36 mesecev

Okvirni obseg sredstev: 60.000,00 EUR

(50% predlagatelj, 50% ARRS)

Za dodatna pojasnila v zvezi s temo je kontaktna oseba:

dr. Agata Zupančič, tel.: 01/400-60-82; e-mail: Agata.Zupancic@gov.si

Predlagatelj tem: Ministrstvo za kulturo

Sofinancer: Javna agencija za raziskovalno dejavnost Republike Slovenije

Težišče 3: Krepitev znanj in spretnosti za pozitivne družbene in gospodarske učinke

Cilj: dvig ravni bralne pismenosti osnovnošolcev prek krepitev bralne kulture

3.1 Tematski sklop: Kultura

3.1.1 Naslov teme: Kulturni in sistemski dejavniki bralne pismenosti: primerjalni pregled

Cilji:

- razvijati in promovirati bralno kulturo,
- povečati aktivno vlogo splošnih knjižnic pri vseživljenjskem razvijanju bralne kulture,
- razvijati jezikovne zmožnosti vseh skupin govorcev s ciljem dviga ravni bralne pismenosti.

Podrobnejša obrazložitev:

Izhajajoč iz predpostavke, da je bralna kultura dejavnik bralne pismenosti in da ima pri krepitvi bralne kulture mladih pomembno vlogo izobraževalni sistem v povezavi s šolskimi in splošnimi knjižnicami, je namen raziskave dvojen: preučitev izobraževalnih in knjižničnih sistemov ter njihovih programov za spodbujanje bralne kulture v šestih državah, ki so v raziskavi PISA 2012 dosegle dobre rezultate, in sicer: Kitajska, Singapur, Japonska, Finska, Poljska in Estonija in b) primerjava sistemov v omenjenih državah s slovenskim.

Rezultati raziskave naj vključujejo:

- 1) vrednote in norme nacionalne kulture, ki podpirajo branje in dejavnike, ki vplivajo na izobraževalne dosežke pa niso nujno povezani z izobraževalnimi politikami;
- 2) opis organiziranosti nacionalnega izobraževalnega sistema z vidika neposrednega ali posrednega spodbujanja bralne kulture in bralne pismenosti;
- 3) opis organiziranosti knjižničnega sistema in številske podatke o njem po vzoru raziskave Libecon, na primer a) izdatki za knjižnični sistem – celotni, za zaposlene, za knjižnično gradivo, informacijske vire na prebivalca, b) število izposojevališč, izposojenih enot, obiskov na prebivalca c) odstotek vpisanega prebivalstva 4) prirast knjižnega gradiva na 1000 prebivalcev;
- 4) opis ukrepov oz. programov knjižnic za dvig bralne kulture oz. bralne pismenosti mladih;
- 5) predlog konkretnih ukrepov oz. programov, ki bodo šolskim in splošnim knjižnicam v Sloveniji služile za krepitev bralne kulture oz. bralne pismenosti mladih;
- 6) predlog metodologije za ugotavljanje vpliva knjižnične dejavnosti na razvoj bralne kulture v Sloveniji.

Okvirno trajanje projekta: 12 mesecev

Okvirni obseg sredstev: 40.000,00 EUR

(50% predlagatelj, 50% ARRS)

Za dodatna pojasnila v zvezi s temo sta kontaktne osebi:

Helena Jaklitsch, tel.: 01/ 369 58 54; e-mail: helena.jaklitsch@gov.si

dr. Blanka Tivadar, tel.: 01/ 369 59 72; e-mail: blanka.tivadar@gov.si

Predlagatelj tem: **Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport**

Sofinancer: **Javna agencija za raziskovalno dejavnost Republike Slovenije**

Težišče 4: Človeški viri in socialna kohezivnost

Cilj: Proučevanje vloge znanosti kot motivacijskega vzgojno-izobraževalnega dejavnika družbenega razvoja – spodbujanje in pospeševanje interdisciplinarnosti

4.1. Tematski sklop: Izobraževanje, raziskovanje in usposabljanje

4.1.1 Naslov teme: Znanost in raziskovanje kot družbeno-politični, socio-ekonomski, vzgojno-izobraževalni, motivacijski in kognitivni dejavniki družbenega razvoja

Cilji:

- razvoj in krepitev posameznih znanstvenih disciplin
- spodbujanje in pospeševanje interdisciplinarnosti
- družbeno vplivnejša diseminacija znanstveno-raziskovalnih rezultatov
- popularizacija znanosti.

Podrobnejša obrazložitev:

Trajnostni in vzdržni razvoj sodobne družbe 21. stoletja bolj kot kdajkoli potrebuje večji vpliv znanosti. Pri tem ne mislimo le na naravoslovne in tehnične vede ampak tudi družboslovje in humanistiko ki predstavljata izvir vednosti, kar je predpogoj družbeno-političnega, socialno-ekonomskega, vzgojno-izobraževalnega, motivacijskega in kognitivnega razvoja kompetentnih in opolnomočenih posameznikov, kakor tudi trajnostno in vzdržno naravnane družbe. Zato je potreben predlog razvoja in krepitev posameznih znanstvenih disciplin, spodbujanja in pospeševanja interdisciplinarnosti, kako do družbeno vplivnejše diseminacije znanstveno-raziskovalnih rezultatov oz. predlogi za popularizacija znanosti.

Okvirno trajanje projekta: 24 mesecev

Okvirni obseg sredstev: 100.000,00 EUR
(50% predlagatelj, 50% ARRS)

Za dodatna pojasnila v zvezi s temo je kontaktna oseba:

Vanda Rode, tel.: 400 52 36; e-mail: vanda.rode@gov.si

Težišče 5: Učinkovito ustvarjanje, dvosmerni pretok in uporaba znanj za gospodarski razvoj in kakovostna delovna mesta

Cilj: Priprava priporočil za reševanje pravnih dolžnosti strokovnih delavcev pri obravnavi nasilja v šolskem prostoru in priprava strokovnih podlag za Slovar Madžarskega jezika

5.1.Tematski sklop: Izboljšanje kakovosti izobraževanja za večjo ustvarjalnost in inovativnost

5.1.1 Naslov teme: Pravna odgovornost strokovnih delavcev VIZ kot zagotovilo varnega šolskega prostora

Cilji:

- prepoznavna položajev, ki indicirajo kazensko odgovornost strokovnih delavcev,
- teoretični modeli in posamezne oblike kazenske odgovornosti strokovnih delavcev,
- možnosti in meje izključitve odgovornosti strokovnih delavcev,
- priporočila za reševanje navzkrižij pravnih dolžnosti strokovnih delavcev.

Podrobnejša obrazložitev:

Šolsko okolje je z vidika kazenskega prava posebej zanimivo zaradi različnih vlog, v katerih se znajde strokovni delavec in ki lahko pomenijo tudi njegovo kazensko odgovornost (poleg morebitne odškodninske odgovornosti). Prva vloga je odraz dolžnosti strokovnega delavca, da dosledno upošteva strokovna (in pravna) merila rabe prisile zoper učence in dijake (in seveda zoper sodelavce), pri čemer so relevantna in kazenskopravno zapletena vprašanja silobrana. Njegova druga vloga, v kateri lahko pride do vprašanj kazenske odgovornosti, je vezana na njegovo garantno dolžnost varovati in nadzirati učence; vzpostavljati in vzdrževati mora učinkoviti nadzor nad učenci in dijaki tako, da jim prepreči izvršitev kaznivega dejanja oz. celo prepreči okoliščine, ugodne za njegov nastanek in prepreči njihove (samo)poškodbe. Tretja vloga, skozi katero lahko vstopi na področje kazenskega prava, je njegov nadrejeni položaj učencem, ki mu nalaga posebne omejitve v razmerju z njimi (npr. na področju spolnosti). In četrta vloga, ki je v zadnjem času močno poudarjena, je dolžnost strokovnega delavca, da organom pregona prijavi kaznivo dejanje, ki je bilo storjeno nad učencem izven šolskega okolja (npr. v družini) ali v njem (npr. spolna zloraba učenca s strani zaposlenega v VIZ, vrstniško nasilje). Vsi navedeni vidiki še niso bili deležni strokovne in znanstvene analize, čeprav se sodna praksa srečuje z njimi. V interesu lastne pravne varnosti

strokovnega delavca je, da je seznanjen s svojimi kazenskoopravnimi dolžnostmi. Tudi na takšen način bo krepil svojo strokovno in pravno avtoriteto v razmerju do učencev in staršev, VIZ kot institucija pa svoj položaj v družbi.

Okvirno trajanje projekta: 24 mesecev
Okvirni obseg sredstev: 100.000,00 EUR
(50% predlagatelj, 50% ARRS)

Za dodatna pojasnila v zvezi s temo je kontaktna oseba:
Vanda Rode, tel.: 400 52 36; e-mail: vanda.rode@gov.si

5.1.2 Naslov teme: Priprava jezikovnih virov za izvajanje določil Zakona o posebnih pravicah italijanske in madžarske narodne skupnosti na področju vzgoje in izobraževanja

Cilji:

- priprava jezikovnih virov za poučevanje v obstoječem dvojezičnem modelu vzgoje in izobraževanja,
- priprava strokovnih podlag za Slovar madžarsko-slovenskega jezika kot podlage za poučevanje v dvojezičnem modelu vzgoje in izobraževanja.

Podrobnejša obrazložitev:

V skladu s 64. členom Ustave Republike Slovenije imajo pripadniki italijanske in madžarske narodne skupnosti pravico do vzgoje in izobraževanja v svojem jeziku. V skladu z Zakonom o posebnih pravicah italijanske in madžarske narodne skupnosti na področju vzgoje in izobraževanja se na območju, kjer živi madžarska narodna skupnost, izvaja dvojezični model poučevanja, ki zahteva kompetence strokovnih delavcev v vzgoji in izobraževanju v tako v slovenskem kot madžarskem jeziku na taki ravni, da jih lahko uporabljajo kot učni jezik. Za uresničitev določb zakona je potrebno učitelje opremiti z ustreznimi viri, med katere spadajo tudi strokovne podlage za Slovar madžarsko-slovenskega jezika.

Okvirno trajanje projekta: 3 leta
Okvirni obseg sredstev: 80.000,00 EUR
(50% predlagatelj, 50% ARRS)

Za dodatna pojasnila v zvezi s temo je kontaktna oseba:
Vanda Rode, tel.: 400 52 36; e-mail: vanda.rode@gov.si

Predlagatelj tem: Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo
Sofinancer: Javna agencija za raziskovalno dejavnost Republike Slovenije

Težišče 6: Regionalni razvoj: povezovanje ukrepov za doseganje trajnostnega razvoja

Cilj: Spodbujanje skladnega regionalnega razvoja; zagotavljanje raziskovalnih podlag na področju regionalnega razvoja in skrb za prenos dobrih praks; preprečevanje nastajanja problemskih območij; aktiviranje degradiranih območij za razvojne potrebe; izboljšanje demografske slike.

6.1 Tematski sklop: Trajnostno upravljanje z naravnimi viri

6.1.1 Naslov teme: Priprava celovite metodologije za popis degradiranih območij v Sloveniji (merila in kriteriji) in izvedba pilotnega popisa na problemstkih območjih z visoko brezposelnostjo (ZSRR-2), območju pomurskega zakona (ZRPPR 1015) in območju zakona o TNP (ZTNP)

Cilji:

- vzpostaviti ažurno evidenco DO, da bo možno ciljno usmeriti ukrepe razvojne podpore, tudi za začetne investicije in na ta način spodbuditi konkurenčnost.

Podrobnejša obrazložitev:

S prvo sistematično, vendar pa ne popolno in celovito evidenco degradiranih območij (DO) v Sloveniji (CRP 2010, V1-1088 – Sonaravna sanacija okoljskih bremen, kot trajnostno razvojna priložnost Slovenije) je bilo evidentiranih skupaj 980 ha DO, katerih ponovna usposodobitev lahko predstavlja racionalnejšo rabo prostora in varovanja zemljišč¹ in so primerna za umeščanje starih in novih dejavnosti v prostor². Ker so bila v raziskavi popisana samo DO zaradi opuščene dejavnosti, je DO v Sloveniji gotovo še več. Do sedaj je bila usposobitev DO za ponovno rabo in njihova prenova zelo skromna. DO namreč niso obravnavana sistemsko in niso umeščena v temeljne razvojne dokumente na nacionalni, regionalni in lokalni ravni. Ni jasnih usmeritev za možnosti in pogoje rabe glede na različne tipe DO, davčni in širši zakonodajni sistem ne predstavlja spodbud za usposobitev degradiranih območij³. Smiselno jih je obravnavati celostno, s povezovanjem različnih sektorjev, saj je le tako mogoče upoštevati različne vidike DO – prostorsko, okoljsko, socialno, zdravstveno in določiti enotno definicijo zanje. Na tej osnovi bi bilo treba vzpostaviti register DO, ki bi ob tekočem vzdrževanju služil tudi spremljanju stanja in preprečevanju nastajanja novih DO. Projekt je doprinesel tudi k oblikovanju novega kazalca okolja v Sloveniji z naslovom »Degradirana območja zaradi opuščene dejavnosti«.

Z raziskavo želimo vzpostaviti celovito metodologijo za določitev DO (merila in kriteriji) v Sloveniji, ki bi nadgradila obstoječo evidenco, ki prikazuje stanje spomladi 2011. Pilotno pa izvesti popis DO na problemstkih območjih z visoko brezposelnostjo (po ZSRR-2), območju pomurskega zakona (ZRPPR 1015) in območju zakona o TNP (ZTNP).

Po ZSRR-2 imamo dve kategoriji problemstkih območij za katera ZSRR-2 določa, da se v okviru proračuna MGRT pripravijo posebni ukrepi in sheme državnih pomoči. Zakon določa, da so to posebni in dodatni ukrepi glede na siceršnje redne ukrepe razvojnih politik: (i) Dodatni ukrepi za obmejna problemstka območja, (ii) Dodatni začasni ukrepi razvojne podpore za problemstka območja z visoko brezposelnostjo (vključujejo problemstka območja: Pokolpje, Maribor s širšo okolico in območje Hrastnik, Radeče in Trbovlje). Slednja so območja, na katerih se zaradi notranjih strukturnih problemov ali zunanjih vplivov gospodarske razmere tako poslabšajo, da stopnja registrirane brezposelnosti doseže kritično mejo. Problemstka območja so deležna dodatnih začasnih ukrepov razvojne podpore, ki jih sprejme Vlada Republike Slovenije. Odpravljanju posledic gospodarske in finančne krize pa so namenjeni tudi ukrepi razvojne podpore po ZRPPR 1015.

Na teh območjih je zaradi problemov prestrukturiranja prišlo do stečajev in opuščanja dela dejavnosti in s tem praznih prostorov. Zato je na teh območjih potrebno vzpostaviti ažurno

¹ Slednje je pomembno tudi zaradi sposobnosti tal, da zagotavlja ekosistemske storitve. Pozidano površje/ tla so v veliki meri nepovratno spremenjena tako, da je zmanjšano ali onemogočeno izvajanje bistvenih okoljskih funkcij tal - rodovitnost in kroženje hranil, filtriranje/čiščenje površinskih in meteornih voda, vezava in transformacija onesnažil, zadrževanje in vezava atmosferskega CO₂ itd. (Kazalci okolja v Sloveniji. Agencija RS za okolje. Ljubljana. Pridobljeno na http://kazalci.arso.gov.si/?data=indicator&ind_id=460, februarja 2013.)

² Npr. proizvodne, poslovne, logistične cone, sončne elektrarne, vzgojno-izobraževalne ustanove, turistični in rekreacijski objekti in dejavnosti, čistilne naprave, centri za ravnanje z odpadki ipd.

³ Eden največjih omejevalnih dejavnikov pri aktiviranju degradiranih območij v ponovno rabo je lastništvo (npr. večje število lastnikov z različnimi interesi).

evidenco DO, da bo možno ciljno usmeriti ukrepe razvojne podpore, tudi za začetne investicije in na ta način spodbuditi konkurenčnost.

Cilj:

- vzpostavljen delujoč sistem spremljanja sprememb DO na problemskih območjih po ZSRR-2A, območju pomurskega zakona (ZRPPR 1015) in območju zakona o TNP (ZTNP) za učinkovitejše načrtovanje rabe prostora in umeščanje investicij na teh območjih.

Rezultati:

Za celovito reševanje problematike DO v Sloveniji, ki bo olajšala nadaljnje aktivnosti številnim resorjem, je potrebno pripraviti:

1. razširiti, a hkrati poenotiti definicijo DO za celo Slovenijo. DO je potrebno v prihodnje obravnavati precej bolj celostno, pri tem bo nujno povezovanje ključnih resorjev na državni ravni, saj naj bo cilj čim bolj popolna definicija, ki bo obsegala vse različne vidike DO – prostorsko, okoljsko, socialno, zdravstveno....;
2. določiti jasna merila in kriterije za določitev DO. Obstoječi nabor DO je potrebno razširiti;
3. na podlagi širše definicije in nabora kriterijev za opredelitev DO, nadgraditi obstoječo evidenco DO, ki prikazuje stanje spomladi 2011. Gre za nadgradnjo že vzpostavljenega sistema evidentiranja;
4. na osnovi predhodno usklajenega nabora kriterijev, pilotno izvesti popis DO na problemskih območjih z visoko brezposelnostjo (po ZSRR-2A), območju in ZRPPR 1015 in območju ZTNP, ki naj ima za izhodišče že vzpostavljene povezave s predstavniki občin ter uporabiti in nadgraditi že obstoječo metodologijo in podatke. DO so zanimiva za investitorje, še posebej, če jih je mogoče aktivirati relativno hitro in enostavno. Investitorji morajo poznati lastnosti posameznega DO, predvsem realne možnosti za hitro reaktiviranje območja;
5. vzpostaviti ustrezno informacijsko okolje za evidenco DO (register). V raziskovalnem projektu je bilo uporabljeno okolje Geopedia, celovitejša rešitev pa bi morala biti vzpostavljena evidenca DO na problemskih območjih in območju TNP, ki bo zagotavljala javni dostop do podatkov o DO. Ukrepe za reaktivacijo zemljišč, ki so vezani na DO se bo lahko prioritarno vezalo na DO, ki so določena v evidenci DO. Vzpostaviti je potrebno tudi delujoč sistem spremljanja sprememb DO na problemskih območjih in območju TNP tako, da bi se odgovorni na nacionalni ravni preko regionalnih razvojnih agencij povezali z lokalnim nivojem – uvesti sistematično ažuriranje podatkovne baze;
6. poleg vzpostavitve registra DO za problemska območja z visoko brezposelnostjo po ZSRR-2, območja po ZRPPR 2015 in območja po ZTNP, je ključna tudi podrobna analiza posameznih DO. To pomeni nujno preveritev dejanske rabe znotraj DO. Ob vzpostavljeni evidenci DO na problemskih območjih, bo tudi lažje načrtovati rabo prostora.

Okvirno trajanje projekta: 18 mesecev

Okvirni obseg sredstev: 80.000,00 EUR
(50% predlagatelj, 50% ARRS)

Za dodatna pojasnila v zvezi s temo je kontaktna oseba:

Mag. Duška Radovan: tel.: 01/400-34-11; e-mail: duska.radovan@gov.si

Težišče 7: Spodbujanje povečanja konkurenčnosti slovenskega turizma

Cilj: Razvoj učinkovitih turističnih destinacij s kakovostnimi turističnimi produkti in storitvami, ki bodo vodile v odlično izkušnjo turistov in lokalnega prebivalstva na slovenskih turističnih destinacijah.

7.1. Tematski sklop: Razvoj turizma

7.1.1 Naslov teme: Program celovitega spodbujanja kakovosti v turizmu

Cilj:

- Povečanje kakovosti turističnih produktov in storitev na ravni turističnih ponudnikov, destinacij in na državni ravni.

Podrobnejša obrazložitev:

SRST 1012-2016 daje velik poudarek spodbujanju povečanja kakovosti v slovenskem turizmu, saj je konkurenčnost našega turizma v največji meri odvisna od visoke, vrhunske kakovosti posameznih turističnih ponudnikov, turistične destinacije in Slovenije kot celote.

Kakovost v turizmu opredeljujemo kot tisto tržno kategorijo in lastnost turističnega proizvoda, ki govori o doseganju/preseganju zahtev, potreb in pričakovanj potrošnikov - v našem primeru turistov. Nosilec turistične dejavnosti lahko vpliva le na način izvajanja storitev, oziroma lahko z izboljšanjem te komponente z najmanjšim finančnim vložkom doseže največje povečanje vrednosti za gosta in s tem boljše poslovne rezultate. Ključ uspeha v turizmu so zadovoljni gostje.

Turizem je zahtevna dejavnost, ki jo sestavlja veliko število ponudnikov parcialnih turističnih produktov, ki se združujejo v integralnega na turistični destinaciji. Tako moramo obravnavati kakovost z vidika parcialnega turističnega proizvoda in z vidika turistične destinacije ter na drugi strani z vidika subjektov, ki nastopajo v integralnem turističnem proizvodu, to pa so ponudniki turističnih produktov in okolje s ponudbo naravnih, kulturnih in zgodovinskih znamenitosti, s komunalno in socialno infrastrukturo, z ekonomsko razvitostjo in s prebivalci, ki živijo in delajo v tej turistični destinaciji.

Program bo razdelal celovit sistem razvoja kakovosti na vseh ravneh in področjih in ocenil morebitno uvedbo sistema certificiranja kakovosti na državni ravni.

Okvirno trajanje projekta: 24 mesecev

Okvirni obseg sredstev: 40.000,00 EUR
(50% predlagatelj, 50% ARRS)

Za dodatna pojasnila v zvezi s temo je kontaktna oseba:

Irena Milinkovič, tel.: 01/400-31-18; e-mail: irena.milinkovic@gov.si

7.1.2 Naslov teme: Analiza stanja, razvojnih potencialov in razvojnih potreb RS na področju razvoja produktov »socialnega turizma« in ugotovitve ustreznosti stanja institucionalnega podpornega okolja za ta namen

Cilji:

- Pridobiti želimo celovito sliko trenutnih možnosti in potencialov uvedbe podpornih modelov socialnega turizma (platforme Calypso) v RS, proučiti obstoječi sistemski okvir in podporno okolje za potrebe razvoja produktov in storitev t.i. »socialnega turizma« ter ugotoviti dejanski interes slovenskega turističnega gospodarstva za razvoj tovrstnih turističnih produktov, namenjenih predvsem seniorski populaciji, s katerimi bi se lahko vključili v evropsko Calypso platformo menjave turistov. Evropska komisija je v okviru aktualne EU turistične politike (2010) razvila projekt Calypso kot pomoč reševanju problema sezonskosti evropskega turizma. Projekt ne podpira samo ciljev na področju dostopnosti in sezonskosti EU turizma, temveč se dotika tudi področja zdravja, staranja prebivalstva, dotika se področja mladih, socialnega vključevanja ter poizkuša spodbuditi čut in pripadnost evropski identiteti.

V tem okviru želimo pridobiti celovito analizo stanja, razvojnih potencialov in razvojnih potreb RS na področju t.i. »socialnega turizma«, proučiti ustreznost aktualnega systemskega podpornega okolja in ugotoviti, kateri so potrebni novi systemski ukrepi sektorskih politik, ki bi omogočili razvoj kakovostnih in mednarodno konkurenčnih produktov in storitev socialnega turizma Slovenije in vključitev Slovenije oziroma slovenskih turističnih ponudnikov v evropsko platformo **Calypso**.

- Oblikovati ustrezne systemske ukrepe za doseganje strateških ciljev aktualne SRST 2012-2016 na področju konkurenčnosti, dostopnosti in sezonskosti slovenskega turizma in ciljev EU turizma, da se omogoči potovanja in letovanja tudi tistim družbenim skupinam evropskih državljanov, ki si sicer tega zaradi različnih razlogov ne morejo privoščiti, in cilja reševanja problematike evropske turistične industrije zaradi izrazito sezonskega značaja potovanj v Evropi (pretežno v dveh sezonah - okrog Božiča in Novega leta ter v dveh poletnih mesecih).
- Spodbuditi konkurenčnost in trajnost turističnega podjetništva, turistične ponudbe in destinacij v RS, spodbuditi diverzifikacijo turističnih produktov in dvigniti kakovost turističnih storitev v Sloveniji, povečati število delovnih mest v sektorju turizmu ter povečati prepoznavnost destinacije Slovenija kot seniorjem in drugim de-privilegiranim družbenim skupinam prijazne turistične destinacije v srednji Evropi.

Podrobnejša obrazložitev:

Mladi, seniorji, ljudje s posebnimi potrebami oziroma omejenimi zmožnostmi ter materialno de-privilegirani družbeni sloji prebivalstva postaja zaradi nastalih ekonomskih razmer vse številčnejši.

Ustrezna trajnostna in celostna obravnava dostopnosti turizma za te socialne skupine se na osnovi evropske klasifikacije turizma pojmuje kot t. i. »**socialni turizem**«, v smislu razčlenitve na **socialno dostopnost** (materialna, zdravstvena), **prostorsko-gradbeno dostopnost** (fizična dostopnost v objekte in ustrezna razporeditev v prostoru vključno z ustrezno infrastrukturo), **prometna dostopnost** (prometna dostopnost vključno z ustreznimi prometnimi sredstvi in prometnimi storitvami cestnega, železniškega, letalskega in morskega prometa ter vseh ostalih parametrov prometne mobilnosti) **in storitvena dostopnost** (ustrezno število ponudnikov, ustrezna infrastruktura in ustrezna strokovna usposobljenost osebja v turističnih podjetjih, javnih in nevladnih ustanovah, ki izvajajo in nudijo tovrstne storitve).

Tako Evropska komisija kot Evropski parlament in njegova Odbora kot prioriteto evropskega trajnostnega in konkurenčnega turizma izpostavljata potrebo po razvoju specialnih produktov socialnega turizma (predvsem seniorskega turizma in turizma namenjenega ljudem z omejenimi zmožnostmi). Tovrstni turizem lahko učinkovito rešuje problematiko sezonskosti v turizmu, izboljšujejo kakovost v smislu specializacije ponudbe in s tem dviguje konkurenčnost turističnega gospodarstva ter ustvarja številna nova delovna mesta. Socialni turizem pomeni podporo temeljnemu načelu socialne trajnosti in podpira temeljno človekovo pravico dostopnosti »turizma za vse«. Zaradi velikih demografskih sprememb, staranja prebivalstva in s tem naraščajoče invalidnosti ter številčnosti te socialne skupine postaja to področje eno izmed največjih razvojnih potencialov ter najbolj ciljano tržno področje tako evropskega kot tudi nacionalnega turizma. Pri tem seveda ne gre zanemariti ogromnega segmenta mladih in s tem povezanih možnosti povečanja mobilnosti mladih znotraj EU, medkulturnega povezovanja za spodbujanje skupne evropske identitete, izobraževanja, rekreacije, druženja, spoznavanja ter zabave, kar je vse povezano tudi z najrazličnejšimi oblikami turizma za mlade, kar bi bil dodaten segment navedene raziskave.

Okvirno trajanje projekta: 24 mesecev
Okvirni obseg sredstev: 40.000,00 EUR
(50% predlagatelj, 50% ARRS)

Za dodatna pojasnila v zvezi s temo je kontaktna oseba:
Irena Milinkovič, tel.: 01/400-31-18; e-mail: irena.milinkovic@gov.si

7.1.3 Naslov teme: Izdelava modela povezanosti celotne Slovenije s kolesarskimi potmi

Cilj:

- Cilj je zagotoviti podlage za povezavo vseh tras kolesarskih poti v Sloveniji, z namenom ustvariti zdravo, zeleno okolje za turiste in domače prebivalstvo.

Podrobnejša obrazložitev:

SRST 1012-2016 v okviru ukrepa 1.6: Lažja dostopnost do Slovenije in v Sloveniji kot turistični destinaciji opredeljuje potrebo po razvoju celovitega kolesarskega omrežja, povezanega z mednarodnimi kolesarskimi potmi, s spremljajočo infrastrukturo.

Za izvedbo tega ukrepa je nujno potrebna izdelava modela povezanosti Slovenije s kolesarskimi potmi, ki bo podlaga za nadaljnje ukrepanje.

Celotno Slovenijo želimo povezati s kolesarskimi potmi. Vzgled so Goriška Brda, kjer se je zaradi priključitve na kolesarsko traso Eurovelo dvignil turistični obisk Brd za 40.

Ukrep je skladu z zahtevo o a) večanju konkurenčnosti gospodarstva, b) ustvarjanje zdravega, zelenega okolja tudi za domače prebivalstvo, ne le za turiste, c) ponuja številne možnosti za ustanavljanje malih podjetij, d) lahko ponudi programe tudi za ranljive družbene skupine in e) z organizacijo programa ob kolesarskih poteh poskrbi za promocijo slovenske gastronomije, podjetništva, domačega znanja.

Model bo vključeval več oblik kolesarjenja in vse spremljevalne dejavnosti ob kolesarskih poteh.

Okvirno trajanje projekta: 24 mesecev
Okvirni obseg sredstev: 50.000,00 EUR
(50% predlagatelj, 50% ARRS)

Za dodatna pojasnila v zvezi s temo je kontaktna oseba:
Irena Milinkovič, tel.: 01/400-31-18; e-mail: irena.milinkovic@gov.si

7.1.4 Naslov teme: Izdelava modela pridelave hrane za gostinske ponudnike v lokalnem okolju ter zadostna oskrba z ekološko pridelano hrano za ponudnike nastanitvenih zmogljivosti in restavracij, ki strežejo ekološko pridelano hrano

Cilj:

- Cilj je zagotoviti ustrezno pridelavo hrane za potrebe turistične in gostinske ponudbe v Sloveniji, s poudarkom na ekološko pridelani hrani.

Podrobnejša obrazložitev:

SRST 1012-2016 v okviru spodbujanja trajnostnega razvoja turizma izpostavlja pomen vzpostavitve verige lokalnih dobaviteljev na turističnih destinacijah, kamor zagotovo uvrščamo tudi ponudnike ekološko pridelane hrane. Ozko grlo v slovenskem turizmu je področje zagotavljanja zadostne količine ekološko pridelane hrane iz lokalnega okolja. S projektom želimo zapolniti to vrzel in vzpostaviti model, na podlagi katerega bosta resorja, zadolžena za turizem in kmetijstvo lahko sprejemala ustrezne ukrepe, s katerimi bi se zagotovila boljša samooskrba s hrano, še posebej ekološko pridelano, in s tem povečala konkurenčnost slovenskega turizma.

Okvirno trajanje projekta: 24 mesecev
Okvirni obseg sredstev: 40.000,00 EUR
(50% predlagatelj, 50% ARRS)

Za dodatna pojasnila v zvezi s temo je kontaktna oseba:
Irena Milinkovič, tel.: 01/400-31-18; e-mail: irena.milinkovic@gov.si